

Исследована структура легитимизированной агрессии подростков. Выявлена гендерная специфика отношения девушек и парней к проявлениям агрессии в различных социальных сферах: «личный опыт», «воспитание», «политика», «спорт», «СМИ».

Ключевые слова: агрессия, гендер, легитимизированная агрессия, подростки.

УДК 377.1

Маргарита Олександрівна БОНДАРЬ,

слухач магістратури Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7962-8516>

Науковий керівник: Ірина Володимирівна ЛАМАШ,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та психології
факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ

ІННОВАТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНІ КОНТЕКСТИ ПРОБЛЕМИ

Представлено аналіз проблеми інновативності особистості у психологічному контексті. Розглянуто поняття «інновація», «інновативна діяльність», «інновативна поведінка», «інновативна особистість». Підкреслено необхідність вивчення психологічної готовності до інновативної діяльності правоохоронців в умовах реформування.

Ключові слова: інновація, інновативна діяльність, інновативна поведінка, інновативна особистість.

Сучасні реалії – це постійні швидкі зміни різних сфер життєдіяльності, технологій та техніки. Ці зміни впливають на нас з різною інтенсивністю, з різним результатом, проте, впливають вони на кожного. Це не може не викликати запитань, одне з яких полягає в суті інновативної поведінки та характеристиках особистостей, в яких вона досягає високого рівня.

Перш ніж аналізувати інновативну особистість, слід визначити поняття «інновація» та «інноваційна діяльність». Дані поняття зустрічаються в працях Й. Шумпетера, А. Ніколлса, А. І. Пригожина, Ф. Безрудного.

С. Р. Яголковський проаналізував становлення поняття «інновація». Він вказує, що в науковому контексті це поняття вперше було введено у вжиток в 1911 р. Й. Шумпетером, який визначив інновацією через поняття «здійснення нових комбінацій». За А. Ніколлсом, інновація – це ідея, мета або практична діяльність, що сприймаються індивідом як щось нове. У його розумінні це процес, який має життєвий цикл від зародження ідеї і створення нововведення до його широкого поширення. С. Р. Яголковський посилається також на думку А. І. Пригожина, який пише, що інновація – це цілеспрямована зміна, яка вносить в певну соціальну одиницю – організацію, поселення, суспільство, групу – нові, відносно стабільні елементи. Дослідник наводить визначення Ф. Безрудного, котрий називає інновацією процес реалізації нової ідеї в будь-якій сфері життя та діяльності людини, котра сприяє задоволенню існуючої потреби на ринку та приносить економічний ефект. С. Р. Яголковський фокусує увагу на тому, що науковий аналіз інновативної діяльності передбачає дослідження психологічних характеристик суб'єкта (особистості): когнітивної, мотиваційної та емоційної складових. Особливості формування, функціонування, проявів та розвитку особистісної інноваційності багато в чому визначають поведінку суб'єкта в умовах постійно мінливих економічних, технологічних, інформаційних, соціально-політичних та інших параметрів сучасного світу. Так, Е. Роджерс вперше здійснив типологізацію суб'єктів інноваційної діяльності в залежності від ступеня їх залучення до процесу впровадження та реалізації нових ідей, рішень та технологій [8]:

- інноватори, схильні йти на ризик заради інновацій;
- ранні споживачі, в цілому приймають інновації без особливих затримок;
- пізні масові споживачі, представлених в основному скептиками;
- повільні та «ті, хто запізнився», які є найчастіше консерваторами.

Ш. Юсуф визначає інновативну поведінку як результат творчого застосування знань і виділяє в ній дві складові: креативність та набір знань [7, с. 159]. О. Н. Леонтьєв відзначає, що інноваційна діяльність «передбачає не тільки дії окремо взятої людини, але і дії його в умовах діяльності інших людей, тобто деяку спільну діяльність» [3]. Г. І. Герасимов та Л. В. Ілюхіна зазначають, що «інновація – це цілеспрямована реалізація того потенціалу, який заключається в творчості особистості. Специфіка інновації як діяльності породжує певний тип особистості» [1]. М. Ш. Ноулс писав про те, що головним завданням сьогодні стало створення таких людей, які були б здатні включитися та застосовувати свої знання в умовах, що постійно змінюються. Е. Хаген в 1963 р. вперше позначив терміном «інноваційна особистість» новаторську особистість, яка є головною рушійною силою економіки. Також, він запропонував вважати за головні в інноваційній особистості наступні характеристики: відношення до дійсності, розуміння ролі індивіда в світі, стиль лідерства, ступінь схильності до творення та новацій (цит. за [6]).

А. О. Скитович виявив, що ключовими факторами, котрі визначають високий рівень інноваційної активності, є соціальна зрілість і життєстійкість особистості, що виражаються в активному і незалежному поведінці, прагненні керуватися в житті власними переконаннями, установками і принципами, умінні встановлювати продуктивні соціальні контакти, відчутті можливості контролювати події, що відбуваються в своєму житті і їх наслідки. Дослідник визначає три групи особистісних характеристик, пов'язаних з високим рівнем інноваційної активності суб'єкта в сфері розробки та впровадження інновацій, які дозволяють визначити психологічний портрет інноватора. За думкою А. О. Скитовича, цей портрет уявляє собою сукупність наступних блоків: емоційна сфера (яскраво виражена емоційність і експресивність, прагнення до нових вражень, цікавість і допитливість); волевська сфера (яскраво виражена наполегливість, відповідальність і передбачливість, а також здатність конструктивно справлятися з фруструючими обставинами без зниження ефективності діяльності, пластичність мислення); комунікативна сфера (прагнення до співпраці, високий ступінь розвитку комунікативних здібностей, артистичність, розуміння і довіру по відношенню до оточуючих) [5].

На даний момент досліджень, що присвячені вивченню інновативної поведінки недостатньо для повного розуміння проблеми. Та й ті, що існують, більшою мірою стосуються впровадження інновацій у роботу навчальних закладів. Особливо не вистачає таких досліджень у сфері правоохоронної діяльності, незважаючи на те, що саме ця сфера підлягає досить значним змінам в наш час. Саме це обумовлює необхідність детального вивчення психологічних детермінант психологічної готовності правоохоронців до інноваційної діяльності в умовах реформування, що, в свою чергу, сприятиме створенню відповідних програм психологічного супроводження професійного навчання та діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Герасимов Г. И. Инновации в образовании: сущность и социальные механизмы. Ростов н/Д: Логос, 1999. 136 с.
2. Клочко В. Е. Психология инновационного поведения. Томск: ТГУ, 2009. 240 с.
3. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. М.: Смысл, 2004. 352 с.
4. Моргун О. С. Вплив психологічних аспектів інновацій на процеси реформування системи управління органів внутрішніх справ. *Право і Безпека*. 2009. № 5. С. 198–202.
5. Скитович А. А. Личностные характеристики специалистов с разным уровнем инновационной активности: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01. М., 2014. 178 с.
6. Скитович А. А. Психологический портрет молодого специалиста как субъекта инновационной деятельности. *Ученые записки университета им. П.Ф. Лесгафта*. 2013. № 9 (103). С. 150–158.
7. Юсуф Ш. От креативности к инновации. *Вопросы образования*. 2007. № 4. С. 159–172.
8. Яголковский С. Р. Психология инноваций: подходы, модели, процессы. М.: Издат. дом ВШЭ, 2011. 270 с.

Одержано 21.02.2017

Представлен анализ проблемы инновативности личности в психологическом контексте. Рассмотрены понятия «инновация», «инновативная деятельность», «инновативное поведение», «инновативная личность». Подчеркнуто необходимость изучения психологической готовности к инновативной деятельности правоохранителей в условиях реформирования.
Ключевые слова: инновация, инновативная деятельность, инновативное поведение, инновативная личность.